

HOOFDSTUK EEN

Drie kinderen lagen op de grote stenen langs de waterkant. Een donkerharig meisje. Twee jongens, iets ouder. Dit beeld is voorgoed in mijn geheugen vastgelegd, als een broos wezentje dat in barnsteen bewaard is gebleven. Ik en mijn broertjes. Ik herinner me hoe het water rimpelde wanneer ik mijn vingers over het glanzende oppervlak haalde.

‘Niet zo ver vooroverbuigen, Sorcha,’ zei Padriac. ‘Anders val je er nog in.’ Hij was een jaar ouder dan ik en buitte het beetje gezag dat hij daaraan ontleende ten volle uit. Dat was natuurlijk wel begrijpelijk. Er waren immers zes broers, en vijf daarvan waren ouder dan hij.

Ik deed of ik hem niet hoorde en reikte met mijn hand naar de geheimzinnige diepten.

‘Ze zou er best in kunnen vallen, hè Finbar?’

Het bleef lang stil. Terwijl de stilte voortduurde, keken we allebei naar Finbar, die languit op zijn rug lag op de warme steen. Hij sliep niet; zijn ogen weerspiegelden het wijde grijs van de herfsthemel. Zijn haar lag als een woeste, zwarte warrige massa uitgespreid op de steen. Er zat een gat in de mouw van zijn jasje. ‘De zwanen komen,’ zei Finbar uiteindelijk. Hij ging langzaam rechtop zitten en liet zijn kin op zijn opgetrokken knieën rusten. ‘Ze komen vanavond.’

Achter hem deed een windje de takken van eiken, iepen, essen en vlieren bewegen zodat een menigte blaadjes in gouden, bronzen en bruine tinten door de lucht dwarrelde. Het meer lag binnen

een ring van drie beboste heuvels, beschut als in een grote kelk. ‘Hoe weet je dat nou?’ vroeg Padriac. ‘Hoe kun je dat zo zeker weten? Het zou ook morgen kunnen gebeuren, of overmorgen. Ze kunnen ook ergens anders naartoe gaan. Je weet alles altijd zo zeker.’

Ik herinner me niet dat Finbar antwoord gaf, maar later die dag, toen het begon te schemeren, ging hij met mij terug naar de oever van het meer. In het halve licht dat over het water hing, zagen we de zwanen thuiskomen. De laatste, lage zonnestralen vielen op een witte beweging in de verduisterende hemel. Even later waren ze zo dichtbij dat we het patroon van hun vlucht konden zien, de ordelijke formatie die bij het laatste vage licht door de koele lucht neerdaalde. Het ruisen van vleugels, het vibreren van de lucht. De laatste glijvlucht naar het water, het zilverig opflitsen van het water dat zich opende om hen te ontvangen. Terwijl ze landden, maakten ze een geluid waarin ik mijn naam hoorde, telkens weer: *Sorcha, Sorcha*. Mijn hand kroop in die van Finbar; we bleven onbeweeglijk staan tot het helemaal donker was, en toen ging mijn broer met me naar huis.

Als je het geluk hebt zo op te groeien als ik, heb je veel fijne dingen om aan terug te denken. En andere dingen die niet zo fijn zijn. Een keer in het voorjaar waren mijn broers en ik op zoek naar de groene kikkertjes die te voorschijn kwamen zodra de eerste warmte in de lucht was. We plasten tot onze knieën door de beek en maakten met zijn allen genoeg lawaai om elk beest op de vlucht te jagen. Drie van mijn zes broers waren erbij: Conor, die een oud wijsje flook; Cormack, zijn tweelingbroer, die hem van achteren besloep om een handvol waterplanten in zijn halsopening te laten glijden. Die twee jongens, rollend over de oever, worstelend en lachend. En Finbar. Finbar stond een eindje verderop langs de beek stil te wachten bij een poel tussen de rotsen. Hij tilde nooit stenen op om kikkers te zoeken; hij wachtte, en lokte ze te voorschijn door zijn stilzwijgen.

Ik had een handvol wilde bloemen verzameld, viooltjes, geitenbaard en die roze bloempjes die we pinksterbloemen noemden. Onderaan bij de rand van het water zag ik een nieuwe plant met mooie, heel lichtgroene, stervormige bloemen, en bladeren als grijze veren. Ik klauterde erheen en stak mijn hand uit om er een te plukken.

‘Sorcha! Niet aanraken!’ snauwde Finbar.

Ik keek geschrokken op. Finbar commandeerde me nooit. Als het Liam was geweest, mijn oudste broer, of Diarmid, die op hem volgde, had ik het wel kunnen verwachten. Finbar kwam snel naar me toe, zonder nog aan de kikkers te denken. Maar waarom zou ik naar hem luisteren? Zoveel ouder was hij niet, en het was gewoon een bloem. Ik hoorde hem nog zeggen: ‘Sorcha, niet doen,’ – maar mijn kleine vingers plukten al een van de zacht uitziende stengels af.

De pijn in mijn hand was als vuur – een witgloeiende pijn, waardoor ik met vertrokken gezicht en brullend langs het pad wegrende, terwijl ik mijn gevallen bloemen vertrapte. Finbar hield me tamelijk hardhandig tegen door zijn handen op mijn schouders te leggen.

‘Sterrenkruid,’ zei hij, terwijl hij mijn hand bekeek, die begon op te zwellen en akelig rood te worden. Intussen waren de tweelingen aan komen hollen door mijn gekrijs. Cormack hield me vast, want hij was sterk, en ik huilde en sloeg wild om me heen van de pijn. Conor scheurde een reep van zijn vuile hemd. Finbar had twee puntige takjes gevonden en hiermee begon hij een voor een de kleine, naaldachtige stekels uit te trekken die in mijn zachte huid waren blijven zitten. Ik herinner me de druk van Cormacks handen op mijn armen, terwijl ik tussen de snikken door hijgend ademhaalde, en ik kan Conor nog horen praten; hij praatte op rustige toon terwijl Finbars lange, behendige vingers hun werk deden.

‘... en haar naam was Deirdre, Vrouwe van het Woud, maar niemand kreeg haar ooit te zien; maar als je ’s avonds laat over de paden onder de berken liep, kreeg je soms een glimp te zien van haar lange gestalte in een donkerblauwe mantel, en haar lange haar, wild en donker, dat achter haar aan zwierde, en haar kroontje van sterren...’

Toen het gebeurd was, verbonden ze mijn hand met Conors geïmproviseerde verband en wat gekneusde bloemblaadjes van goudsbloemen, en de volgende morgen was het over. En ze zeiden er niets over tegen mijn oudste broers, toen die thuiskwamen; ze zeiden niet hoe dom ik was geweest.

Van dat moment af wist ik wat sterrenkruid was, en ik begon me-

zelf te leren welke andere planten er waren, die pijn konden doen of juist konden genezen. Een kind dat half wild in het bos opgroeit, leert de geheime dingen die daar groeien op een vanzelfsprekende manier kennen. Paddestoelen en boleten. Korstmos, mos en klimplant. Blad, bloem, wortel en bast. In het oneindige domein van het bos groeiden verscholen onder de grote eik, de sterke es en de soepele berk duizenden kleine dingen. Ik leerde waar ik ze kon vinden, wanneer ik ze moest plukken, hoe ik ze kon gebruiken in zalven, balsems of dranken. Daar was ik nog niet tevreden mee. Ik praatte met de oude vrouwen in hun huisjes tot het hun ging vervelen, en ik las alle handgeschreven documenten die ik kon vinden, en probeerde ook zelf dingen uit. Er viel altijd meer te leren, en er was altijd genoeg te doen.

Wanneer was dit begonnen? Toen mijn vader mijn moeder leerde kennen, zijn hart verloor en voor een huwelijk uit liefde koos? Of begon het toen ik geboren werd? Ik had de zevende zoon van een zevende zoon moeten zijn, maar de godin haalde een grapje uit, en ik was een meisje. En nadat ze mij op de wereld had gezet, stierf mijn moeder.

Het was niet zo dat mijn vader zich aan zijn verdriet overgaf. Daar was hij te sterk voor, maar toen hij haar verloor, ging er in hem een licht uit. Hij hield zich alleen nog bezig met raadsvergaderingen en machtsspelen, en dingen regelen achter gesloten deuren. Dat was alles wat hem interesseerde, meer zag hij niet. En zo groeiden mijn broers verwaarloosd op, zwerfend door de bossen rond de burcht van Zeven Wateren. Ik was dan misschien niet de zevende zoon uit de oude verhalen, degene die magische krachten zou bezitten en in de gunst zou staan bij het Feeëvolk, maar ik sloot me toch maar aan bij de jongens, en ze waren lief voor me en voedden me zo goed op als een stel jongens een meisje kunnen opvoeden.

Ons huis dankte zijn naam aan de zeven beken die van de heuvels in het grote, met bomen omringde meer stroomden. Het was een afgelegen, stil en vreemd kasteel, goed bewaakt door zwijgende mannen die in grijze kleding door de bossen slopen, en die zorgden dat hun wapens scherp geslepen waren. Mijn vader nam geen enkel risico. Mijn vader was heer Colum van Zeven Wateren, en zijn túath was de sterkste, en de meest geheime aan deze

kant van Tara. Allen respecteerden hem. Velen vreesden hem. Buiten het bos was het nergens echt veilig. Stamhoofd voerde oorlog tegen stamhoofd, koning tegen koning. Ook werden er invallen gedaan vanaf de overzijde van het water. Christelijke oorden van geleerdheid en contemplatie werden geplunderd, en hun vreedzame bewoners werden gedood of verjaagd. Soms namen de heilige broeders uit wanhoop zelf de wapenen op. Het oude geloof ging ondergronds. De Noormannen kwamen onze kusten opeisen, en in Dublin vestigden ze een scheepskamp waar ze begonnen te overwinteren, zodat het het hele jaar rond onveilig bleef. Zelfs ik had gezien wat ze gedaan hadden, want er was een ruïne bij Killevy, waar plundersaars de heilige vrouwen hadden gedood en hun heiligdom hadden verwoest. Ik ben er maar een keer heen gegaan. Er hing een donkere schaduw over die plaats. Als je tussen de gevallen stenen doorliep, kon je de echo van hun gegil nog horen. Maar mijn vader was anders. Het gezag van heer Colum was onaantastbaar. Binnen de ring van heuvels, bedekt met oeroude bossen, waren zijn grenzen ongeveer zo veilig als grenzen in deze woelige tijden maar konden zijn. Voor wie het bos niet respecteerde, en het niet begreep, was het ondoordringbaar. Een man, of een groep mannen die de weg niet kende, zou er hopeloos verdwalen; ten prooi vallen aan plotselinge mist, de zich splitsende, bedrieglijke paden, en aan andere, oudere dingen, dingen die een viking of een Brit vanzelfsprekend niet begreep. Het bos beschermde ons. Ons gebied was gevrijwaard voor plundersaars, of dit nu invallers van overzee waren of burenen die graag een paar bunders grasland of een paar stuks mooi vee aan hun bezittingen wilden toevoegen. Ze vreesden Zeven Wateren, en gingen ons uit de weg.

Maar we hoorden vader zelden praten over de Noormannen of de Picten, want wij hadden onze eigen oorlog. Wij waren in oorlog met de Britten. We waren met name in oorlog met één Britse familie, die bekend was als de Northwoods. Deze vete ging ver terug. Ik had er weinig belangstelling voor. Ik was tenslotte een meisje, en ik kon mijn tijd wel beter gebruiken. Bovendien had ik nog nooit een Brit, een Noorman of een Pict gezien. Ze waren minder reëel voor mij dan schepsels uit een oud verhaal, draken of reuzen.

Vader was meestentijds weg; hij sloot bondgenootschappen met

buren, controleerde zijn buitenposten en wachttorens, en wierf mannen. Ik vond het wel zo prettig als hij er niet was; dan konden we onze dagen zo doorbrengen als we wilden, door de bossen rondzwerven, in de hoge eiken klimmen, tochten over het meer maken en als we wilden de hele nacht wegblijven. Ik leerde waar bramen, hazelnoten en wilde appeltjes te vinden waren. Ik leerde hoe je een vuur maakte, ook met vochtig hout, en hoe je pompoenen of uien in de houtskool gaar maakte. Ik kon een waterdichte hut maken van varens, en een vlot recht door het water sturen.

Ik vond het heerlijk om buiten te zijn en de wind in mijn gezicht te voelen. Toch bleef ik mezelf de kunst van het genezen aanleren, want ik wist vanbinnen dat dit mijn eigenlijke werk zou zijn. We konden allemaal lezen, hoewel Conor daar verreweg het beste in was, en er waren oude manuscripten en beschreven rollen die ergens op een bovenverdieping van het stenen fort dat ons huis was, waren weggestopt. Ik verslond ze in mijn dorst naar kennis en vond het helemaal niet vreemd, want dit was de enige wereld die ik ooit gekend had. Ik wist niet dat andere meisjes van twaalf mooi borduurwerk leerden maken, en dat ze leerden elkaanders haar tot ingewikkelde kroontjes te vlechten, en dat ze dansles en zangles kregen. Ik had ook niet door dat maar weinig mensen konden lezen, en dat de boeken en papierrollen die de stille kamer boven vulden, een oneindig kostbare schat vormden in een tijd van verwoesting en plundering. Veilig ingebed tussen de bomen die het bewaakten en afgeschermd van de wereld door krachten, ouder dan de tijd, was ons huis beslist iets heel bijzonders.

Wanneer mijn vader thuis was, ging het anders toe. Niet dat hij veel belangstelling voor ons toonde; hij was maar kort thuis, en zijn tijd werd besteed aan besprekingen en vergaderingen. Maar hij ging wel kijken naar de jongens, als ze oefenden met zwaard of staf of bijlwerpen terwijl ze te paard galoppeerden en wendden. Je wist nooit wat vader dacht, want zijn blik verried niets. Hij was een stevig gebouwde man met een streng uiterlijk, en alles aan hem straalde discipline uit. Hij kleepte zich eenvoudig, maar er was toch iets aan hem waaraan je onmiddellijk zag dat hij een leider was. Hij droeg zijn bruine haar strak bijeengebom-

den in een staart. Waar hij ook ging, van zaal tot binnenplaats, van slaapvertrekken tot stallen, stapten zijn twee grote wolfs-honden zwijsend achter hem aan. Dat was zijn enige zwak, denk ik. Maar zelfs die honden dienden een doel.

Elke keer dat hij thuiskwam, maakte hij er een ware ceremonie van ons allemaal te begroeten en te informeren naar onze vorderingen, alsof we een of ander gewas waren dat uiteindelijk geschikt zou zijn om geogst te worden. Wij hadden een gruwelijke hekel aan dit rituele vertoon van familie-identiteit, hoewel het voor de jongens gemakkelijker werd toen ze de jongelingsleeftijd hadden bereikt en vader hen begon te zien als mannen die hem van nut konden zijn. We werden altijd bijeengeroepen in de grote zaal, nadat we eerst snel toonbaar waren gemaakt door de bediende die op dat moment belast was met de ondankbare taak, toezicht op ons te houden. Vader zat dan in zijn grote, eikenhouten zetel, zijn mannen op eerbiedige afstand om hem heen, en de honden aan zijn voeten, ontspannen maar waakzaam.

Dan riep hij de jongens een voor een naar voren en begroette hen tamelijk vriendelijk, waarbij hij begon met Liam en vervolgens de rij afwerkte. Hij ondervroeg elk van hen kort over zijn vorderingen en activiteiten sinds de vorige keer. Dit kon vrij lang duren; er waren immers zes jongens, en dan kwam ik nog. Omdat ik niets wist van andere vormen van ouderlijke begeleiding, accepteerde ik dit als de manier waarop het nu eenmaal ging. Als mijn broers zich al een tijd herinnerden dat alles anders was, praatten ze daar niet over.

De jongens groeiden snel op. Tegen de tijd dat Liam twaalf jaar was, werd hij al intensief opgeleid in de vele vormen van krijgskunst, en had hij steeds minder tijd om met ons anderen mee te doen in onze vrolijke, ongedisciplineerde wereld. Niet lang daarna mocht Diarmid, vanwege zijn uitzonderlijke vaardigheid met de speer, zijn plaats naast zijn broer innemen, en het duurde niet lang of beiden reden mee uit in vaders krijgsbende. Cormack zag reikhalzend uit naar de dag dat hij oud genoeg zou zijn om in ernst aan deze ondernemingen mee te doen; de training die alle jongens van vaders meester in de krijgskunst ontvingen was niet genoeg om zijn zucht naar uitblinken te bevredigen. Padriac, de jongste van de jongens, kon goed met dieren omgaan en had er

slag van kapotte dingen te repareren. Ook hij leerde paardrijden en het zwaard hanteren, maar vaak was hij te vinden bij een koe die moest kalveren, of verzorgde hij een prijsstier die door een rivaal was verwond.

De rest van ons kinderen was anders. Conor was de tweelingbroer van Cormack, maar het verschil in temperament tussen die twee was enorm. Conor had altijd van leren gehouden, en had al op heel jonge leeftijd een overeenkomst gesloten met een christelijke kluizenaar die in een grot leefde in de helling van de zuidelijke meeroever. Mijn broer bracht pater Brien verse vis en kruiden uit de tuin, en soms ook een paar broden die hij bij de keuken had afgetrokkeld, en in ruil werd hem lezen geleerd. Ik herinner me dat heel duidelijk. Conor zat op een houten bank naast de kluizenaar heftig te debatteren over een of ander taalkundig of filosofisch detail, terwijl Finbar en ikzelf muisstil in kleermakerszit in een hoek op de aarden vloer zaten. Alle drie namen we als kleine sponzen de kennis in ons op, en door onze geïsoleerde toestand dachten we dat dit heel gewoon was. We leerden bijvoorbeeld de taal van de Britten, een scherp, afgebeten soort taal zonder muziek erin. En terwijl we de taal van onze vijanden leerden, kregen we ook hun geschiedenis te horen.

Eens waren zij een volk geweest zoals wij, woest, trots en rijk aan liederen en verhalen, maar hun land was open en kwetsbaar, en was keer op keer onder de voet gelopen, tot hun bloed vermengd raakte met dat van de Romeinen en de Saksen, en toen er uiteindelijk een soort vrede tot stand was gekomen, was de oude bevolking van dat land verdwenen, en woonde er in plaats daarvan een nieuw volk aan de overkant van het water. Dit vertelde ons de heilige kluizenaar.

Iedereen had wel een verhaal over de Britten. Ze waren te herkennen aan hun blonde haar en hun lichaamslengte, en ze waren de vete begonnen door zich meester te maken van iets dat voor ons volk zo onaantastbaar, zo heilig was, dat de diefstal hiervan betekende dat we het gevoel hadden dat het hart uit ons lichaam was gerukt. Dat was de oorzaak van onze oorlog. Het Kleine Eiland, het Grote Eiland en de Naald. Plaatsen van het opperste mysterie. Plaatsen van het diepste geheim; het hart van het oude geloof. Geen Brit had ooit op de Eilanden voet aan wal mogen

zetten. Het zou nooit meer goed komen tot we hen verdreven. Zo werd het door iedereen verteld.

Het was duidelijk dat Conor niet bestemd was voor het krijerschap. Mijn vader, die genoeg zonen had, moest dit tandenknaarsend aanvaarden. Hij zag misschien ook in dat een geleerde in de familie zijn nut zou kunnen hebben. Er moesten altijd verslagen worden geschreven, berekeningen worden gemaakt en kaarten worden getekend, en de schrijver die mijn vader in dienst had, begon oud te worden. Zo vond Conor dus een plaats in het huishouden die hem tevreden stemde. Zijn dagen waren druk bezet, maar hij had altijd tijd voor Finbar en mij, en wij drieën raakten erg verknocht aan elkaar, en voelden ons verbonden door onze dorst naar kennis en doordat we elkaar op een diepe, onuitgesproken manier begrepen.

Wat Padriac betreft, hij kon eigenlijk alles, maar hij hield er vooral van dingen te bestuderen en uit te zoeken hoe ze werkten; hij kon vragen stellen tot je er dol van werd. Padriac was de enige die vaders pantser kon doorbreken; wanneer hij naar zijn jongste zoon keek, zag je soms op Colums sombere trekken een vaag lachje doorbreken. Naar mij lachte hij niet. En naar Finbar ook niet. Finbar zei dat dat kwam doordat wij vader aan onze gestorven moeder deden denken. Wij hadden allebei haar krullende, wilde hardos geërfd. Ik had haar groene ogen, en Finbar haar vermogen tot zwijgen. Verder had ik haar door mijn geboorte gedood. Geen wonder dat vader er moeite mee had, naar mij te kijken. Maar wanneer hij het woord tot Finbar richtte, waren zijn ogen ijsig koud. Ik herinner me vooral een bepaalde keer. Dat was niet lang voordat *zij* bij ons kwam en ons leven voorgoed veranderde. Finbar was vijftien; hij was nog geen man, maar beslist ook geen kind meer.

Vader had ons bijeengeroepen, en we waren verzameld in de grote zaal. Finbar stond met een kaarsrechte rug voor de zetel van heer Colum, in afwachting van de rituele ondervraging. Liam en Diarmid waren nu jonge mannen, en hoefden deze beproeving niet meer te ondergaan. Maar ze stonden langs de zijlijnen, want ze wisten dat we ons daardoor rustiger voelden.

‘Finbar. Ik heb met je leermeesters gesproken.’

Stilte. Finbars grote grijze ogen leken dwars door die van vader heen te kijken.

‘Ik hoor dat je vaardigheden goed vooruitgaan. Dat doet me genoeg.’ Ondanks deze lovende woorden was vaders blik koud, zijn stem afstandelijk. Liam wisselde een blik met Diarmid en Diarmid trok als antwoord een gezicht, alsof hij wilde zeggen: nu komt het.

‘Maar het schijnt dat je instelling veel te wensen overlaat. Ik hoor dat je deze resultaten hebt bereikt zonder er veel moeite voor te doen, en zonder er veel belangstelling voor op te brengen, en met name hoor ik dat je vaak zonder reden van de les wegblijft.’

Weer stilte. Op dit punt zou het waarschijnlijk verstandig zijn geweest om iets te zeggen, alleen om problemen voor te zijn; ‘Ja, vader’ zou al genoeg zijn geweest. Het feit dat Finbar helemaal niets zei, was op zichzelf al een belediging.

‘Heb je daar een verklaring voor, jongen? En je hoeft niet zo brutaal naar me te kijken; ik wil een antwoord!’

Vader boog zich naar voren zodat zijn gezicht vlak bij dat van Finbar was, en de uitdrukking op zijn gezicht was zo dreigend dat ik huiverde en wat dichterbij Conor ging staan. Het was een ge-laaitsuitdrukking die een volwassen man angst zou aanjagen. ‘Je bent nu op een leeftijd dat je je naast me bij je broers kunt scharen, in elk geval zolang als ik hier ben; en binnenkort ook te veldde. Maar bij een veldtocht is zwijgende brutaliteit niet gewenst. Een man moet leren om te gehoorzamen zonder vragen te stellen. Nou, zeg eens wat! Hoe verklaar je je gedrag?’

Maar Finbar was niet van plan om antwoord te geven. *Als ik u niets te zeggen heb, zeg ik niets.* Ik wist dat deze woorden in zijn hoofd waren. Ik kneep in Conors hand. We hadden de woede van vader eerder gezien. Het zou dom zijn, die op te roepen.

‘Vader.’ Liam deed diplomatiek een stap naar voren. ‘Misschien...’

‘Genoeg!’ zei vader gebiedend. ‘Je broer heeft jou niet nodig om het woord voor je te voeren. Hij heeft een tong in zijn mond, en hersens in zijn hoofd; laat hij beide gebruiken.’

Finbar maakte een volkomen beheerste indruk. Aan de buitenkant leek hij volstrekt kalm. Alleen ik, die elke ademtocht van hem deelde, die zijn pijn en vreugde voelde alsof het de mijne waren,

ik voelde de spanning in hem en begreep hoeveel moed hij moest opbrengen om te spreken.

‘Ik zal u een antwoord geven,’ zei hij. Zijn stem klonk rustig. ‘Te leren met een paard om te gaan, en het zwaard en de boog te hanteren, dat is niet onwaardig. Ik ben bereid deze vaardigheden te gebruiken om mezelf of mijn zuster te verdedigen, of om mijn broers bij te staan wanneer er gevaar dreigt. Maar u moet me uw veldtochten besparen. Daar wens ik niet aan mee te doen.’

Mijn vader geloofde zijn oren niet; hij was te onthutst om al boos te worden, maar zijn ogen werden ijskoud. Hij had nooit verwacht dat hij op deze manier zou worden aangevallen. Liam deed zijn mond open om weer iets te zeggen, maar vader legde hem met een woeste blik het zwijgen op.

‘Vertel eens verder,’ zei hij beleefd uitnodigend, als een roofdier dat zijn prooi in een suikerzoete val lokt. ‘Heb je zo weinig besef van het gevaar dat onze streken bedreigt, dat ons leven hier tot in zijn wortels dreigt aan te tasten? Je bent over al deze dingen onderricht; je hebt mijn mannen bebloed uit de strijd zien terugkomen, je hebt gezien hoe de Britten levens en land verwoesten. Je eigen broers vinden het een eer om aan de zijde van hun vader te strijden, zodat de overigen van jullie in vrede en welvaart kunnen leven. Zij wagen hun leven om onze kostbare Eilanden terug te winnen die lang geleden door dat gespuis aan ons volk zijn ontroofd. Heb je zo weinig vertrouwen in hun oordeel? Waar heb je deze belachelijke onzin geleerd? Veldtochten?’

‘Van wat ik met eigen ogen heb gezien,’ zei Finbar eenvoudig. ‘Terwijl u jaar na jaar bezig bent deze zogenaamde vijand te land en ter zee te vervolgen, worden de mensen in uw dorpen ziek en ze sterven omdat er geen meester is tot wie ze zich kunnen wenden om hulp te krijgen. De gewetenlozen buiten de zwakken uit. De akkers worden slecht verzorgd, het vee wordt verwaarloosd. Het bos beschermt ons. En dat is maar goed ook, want anders zou u uw huis en uw volk allang aan de Finghaill verloren hebben.’

Vader haalde diep adem. Zijn mannen deden een stap naar achteren. ‘Ga door alsjeblieft,’ zei hij met een doodse stem. ‘Je schijnt alles af te weten van de Noormannen.’

‘Misschien...’ zei Liam.

‘Zwijg!’ Het werd ditmaal gebruld, zodat Liam bijna ophield voor hij een woord kon uitbrengen. ‘Dit is een zaak tussen je broer en mij. Spreek, jongen! Welke andere aspecten van mijn beheer heb je, in je wijsheid, onvoldoende bevonden? Hou je vooral niet in, want je schijnt het hart op de tong te hebben!’

‘Is dat nog niet genoeg dan?’

Eindelijk bespeurde ik een spoortje onzekerheid in Finbars stem. Hij was tenslotte nog maar een jongen.

‘U hecht er meer waarde aan een verre vijand te achtervolgen dan orde op zaken te stellen op uw eigen terrein. U spreekt over de Britten alsof het monsters zijn. Maar het zijn toch mannen zoals wij?’

‘Je kunt die lieden nauwelijks de eer aandoen hen als mannen te betitelen,’ zei onze vader, eindelijk voldoende geprikkeld om te antwoorden. Zijn stem was schel van opkomende woede. ‘Ze komen hier met boze gedachten en barbaarse manieren om te grijpen wat ons rechtens toebehoort. Zou je willen dat je zuster aan hun wandaden werd onderworpen? Dat je huis door hun vuiligheid werd overstroomd? Uit je woorden blijkt dat je niet op de hoogte bent van de feiten, en dat er in je opvoeding droevige leemten zijn. Wat heb je aan je mooie filosofie wanneer je met een blank zwaard in je hand staat, en de vijand voor je klaar staat om toe te slaan? Word wakker, jongen. Daarginds is een wereld die echt bestaat, en daar staan de Britten met het bloed van onze verwanten aan hun handen. Het is mijn plicht, en de jouwe, om ons te wreken, en terug te eisen wat ons rechtens toebehoort.’

Finbars vaste blik liet vaders gezicht niet los.

‘Ik ben niet onwetend van deze dingen,’ zei hij, nog steeds heel kalm. ‘De Picten en de vikingen hebben onze kusten geteisterd. Ze hebben hun stempel op onze geest gezet, al konden ze ons niet vernietigen. Dat erken ik allemaal. Maar de Britten hebben ook onder deze invallen geleden, en land, lijf en goederen verloren. We begrijpen niet goed wat ze ermee beogen, onze Eilanden in te nemen en deze vete voort te zetten. Het zou misschien beter zijn als we ons met hen verenigden om tegen onze gemeenschappelijke vijand te strijden. Maar nee: uw strategie is net als die van hen, te doden en te verminken, zonder naar antwoorden te zoeken. Op den duur zult u uw zonen verliezen, zoals u ook uw broers hebt

verloren in het blindelings nastreven van een onduidelijk afgebakend doel. Om deze oorlog te winnen moet u met uw vijand in gesprek komen. Leren hem te begrijpen. Als u hem buitensluit, zal hij u altijd te slim af zijn. De toekomst zal u dood en lijden en langdurige spijt brengen, als u op deze weg doorgaat. Velen zullen u volgen, maar ik zal daar niet bij zijn.'

Zijn woorden waren vreemd; ik werd koud van de toon waarop hij ze uitsprak. Ik wist dat hij de waarheid sprak.

'Ik wens dit niet meer te horen!' riep vader met donderende stem en hij stond op. 'Je spreekt als een dwaas, over zaken waarvan je geen begrip hebt. Het is een huiveringwekkende gedachte dat een zoon van mij zo slecht op de hoogte kan zijn, en zo aanmatigend. Liam!'

'Ja, vader?'

'Ik wil dat deze broer van je wordt uitgerust om met ons mee te rijden op onze volgende reis naar het noorden. Zorg dat het gebeurt. Hij zegt dat hij wenst de vijand te begrijpen. Misschien zal hij hem begrijpen wanneer hij zelf getuige kan zijn van het bloedvergieten.'

'Ja, vader.' Het lukte Liam dankzij zijn langdurige training een neutrale gelaatsuitdrukking en stem te behouden. Maar uit de blik die hij Finbar toewierp, sprak medeleven. Hij zorgde er alleen voor dat vader het niet zag.

'En nu, waar is mijn dochter?'

Ik deed met tegenzin een stap naar voren. Daarbij passeerde ik Finbar, zodat mijn hand langs de zijne streek. Zijn ogen stonden fel in een gezicht waaruit alle kleur weggetrokken was. Ik ging voor vader staan, heen en weer geslingerd tussen gevoelens die ik nauwelijks begreep. Hoorde een vader niet van zijn kinderen te houden? Wist hij niet hoeveel moed Finbar ervoor nodig had gehad om zich zo uit te spreken? Finbar zag dingen anders dan wij anderen ze konden zien. Dat had vader moeten weten, want de mensen zeiden dat onze moeder die gave ook had bezeten. Als hij er maar even de tijd voor had genomen, zou hij het hebben geweten. Finbar kon in de toekomst zien, en waarschuwingen geven; het was gevaarlijk ze in de wind te slaan. Het was een zeldzaam vermogen, dat gevaarlijk en belastend was. Sommigen noemden het Zienerschap.

‘Kom naar voren, Sorcha.’

Ik was boos op vader. Toch wilde ik dat hij me zag. Ik wilde door hem geprezen worden. Ondanks alles kon ik dat verlangen diep vanbinnen niet uitschakelen. Mijn broers hielden van me. Waarom kon vader dat niet? Dat dacht ik toen ik naar hem opkeek. Van hem uit gezien was ik vermoedelijk een zielig figuurtje, mager en slodderig, met krullen die ordeloos voor mijn ogen hingen. ‘Waar zijn je schoenen, kind?’ vroeg vader vermoeid. Hij begon onrustig te worden.

‘Ik heb geen schoenen nodig, vader,’ zei ik, bijna zonder na te denken. ‘Mijn voeten zijn hard, kijk maar,’ en ik stak een smalle, vuile voet omhoog om het hem te laten zien. ‘Het is niet nodig dat er een dier sterft om mij van schoenen te voorzien.’ Dit argument had ik tegen mijn broers gebruikt, tot ze er genoeg van hadden en het goedgevonden dat ik op blote voeten rondliep, als ik dat zo graag wilde. ‘Welke bediende heeft de zorg voor dit kind?’ snauwde vader kribbig. ‘Ze is langzamerhand te oud om los rond te lopen als... als een zigeunerkind. Hoe oud ben je, Sorcha; negen, tien?’

Hoe was het mogelijk dat hij dat niet wist? Had hij tegelijkertijd met mijn geboorte niet alles verloren wat hem het liefste was op de wereld? Want mijn moeder was gestorven op de midwinterdag, toen ik nog amper een dag oud was, en de mensen zeiden dat ik geluk had gehad dat dikke Janis, onze keukenmeid, een kind aan de borst had en genoeg melk voor twee, want anders zou ik waarschijnlijk ook gestorven zijn. Het was misschien een manier om te meten hoe volledig vader zich voor zijn vroegere leven had afgesloten, dat hij niet meer alle eenzame nachten en alle lege dagen aftelde, die sinds haar dood verlopen waren.

‘Ik word de dag voor midwinter dertien, vader,’ zei ik, en ik maakte me zo lang mogelijk. Als hij me volwassen genoeg vond, zou hij misschien echt tegen me praten, zoals hij tegen Liam en Diarmid praatte. Of naar me kijken met dat vage lachje dat hij soms voor Padriac over had, mijn jongste broer. Heel even keken zijn donkere, diepliggende ogen me recht aan, en ik keek terug met grote, groene ogen, die sprekend op die van mijn moeder leken, maar dat wist ik niet.

‘Genoeg,’ zei hij opeens, en zijn stem klonk beslist. ‘Haal die kinderen hier weg, want er is werk aan de winkel.’

Hij draaide ons zijn rug toe en was even later verdiept in een grote landkaart die over de eiken tafel werd uitgerold. Alleen Liam en Diarmid mochten er natuurlijk bij blijven; zij waren nu mannen en hadden deel aan het strategisch overleg van mijn vader. Voor de overigen was het nu afgelopen. Ik stapte terug uit het licht.

Waarom herinner ik me dit zo goed? Misschien bracht zijn ongehoegen over de wijze waarop wij ons ontwikkelden, vader ertoe de keuze te maken die hij maakte, en zodoende een reeks gebeurtenissen in gang te zetten, verschrikkelijker dan we ooit hadden kunnen denken. Het staat vast dat hij ons welzijn aanvoerde als een van de argumenten om haar naar Zeven Wateren te halen. Dat deze redenering niet klopte, deed er eigenlijk niet toe – hij moet in zijn hart geweten hebben dat Finbar en ik van sterk materiaal gemaakt waren, dat we naar geest en temperament al gevormd waren, al waren we nog niet volledig uitgegroeid, en dat verwachten dat wij zouden buigen voor de wil van een ander, net zoiets was als proberen de loop van het tij te veranderen of het bos te doen ophouden met groeien. Maar hij werd beïnvloed door krachten die hij zelf niet kon begrijpen. Mijn moeder zou ze herkend hebben. Ik heb me later vaak afgevraagd in hoeverre zij onze toekomst kende. Het Zienschap toont niet altijd wat iemand wil zien, maar ik denk dat toen ze ons vaarwel zei, ze geweten moet hebben welke vreemde kronkelwegen de voeten van haar kinderen zouden volgen.

Zodra vader ons wegstuurde uit de zaal, was Finbar weg, als een schim die over de stenen trap naar de toren verdween. Toen ik me omdraaide om hem te volgen, zag ik dat Liam naar mij knipogde. Hij mocht dan een krijger in de dop zijn, maar hij was toch mijn broer. En Diarmid grijnsde even naar me, maar zijn gezicht had weer een uitgestreken, eerbiedige uitdrukking toen hij zich naar vader wendde.

Padriac was waarschijnlijk naar buiten gegaan; hij had een gewonde uil in de stal die hij verzorgde tot het dier weer gezond zou zijn. Het was verbluffend, zei hij, hoeveel hij van deze taak geleerd had over de beginselen van het vliegen. Conor was aan het werk met de schrijver van mijn vader, die hij hielp met berekeningen; we zouden hem voorlopig niet veel zien. Cormack ging natuurlijk oefenen met zwaard of staf. Ik was alleen toen ik op

blote voeten de stenen treden opliep naar de torenkamer. Hier-vandaan kon je nog verder naar boven komen; dan kwam je op een stuk leien dak met een lage muur met kantelen erlangs, dat waarschijnlijk niet voldoende was om je tegen te houden als je er-af viel, maar dat weerhield ons toch niet om erop te klimmen. Het was een plek voor verhalen, voor geheimen; een plek om samen zwi-jgend alleen te zijn.

Zoals ik al had verwacht, zat hij op het steilste deel van het dak, met zijn armen om zijn opgetrokken knieën. Op zijn gezicht was niets te lezen; hij keek in de verte uit over de met stenen wallen omheinde weiden, de schuren, stallen en huisjes, naar het rokerig grijs, fluwelig groen en nevelig blauw van het bos. Niet heel ver weg glinsterde het zilverkleurige water van de meren. Er stond een behoorlijk koude wind, die aan mijn rokken trok terwijl ik over de leien naar boven klauterde en naast hem ging zitten. Finbar zei helemaal niets. Ik hoefde niet naar hem te kijken om te weten in welke stemming hij verkeerde, want ik was op de geest van mijn broer afgestemd als de strijkstok op de snaar.

We zwegen lange tijd, terwijl de wind ons haar in de war bracht, en er een troep meeuwen overvloog, elkaar toeroepend. Af en toe kwamen er stemmen naar boven drijven, en hoorden we metaal op metaal kletteren. Vaders mannen hielden gevechten op het erf, en Cormack was bij hen. Daar zou vader tevreden over zijn.

Langzamerhand kwam Finbar terug uit de verre uithoeken van zijn geest. Zijn lange vingers speelden met een streng van zijn haar. ‘Wat weet jij van de landen aan de overkant van het water, Sorcha?’ vroeg hij heel kalm.

‘Niet veel,’ zei ik, een beetje verbaasd. ‘Liam zegt dat niet alles op de kaarten staat; er zijn plaatsen waar zelfs hij weinig van afweet. Vader zegt dat we de Britten moeten vrezen.’

‘Hij vreest wat hij niet begrijpt,’ zei Finbar. ‘Neem nou pater Brien en mensen van zijn slag. Zij zijn uit het oosten gekomen, over zee, en daar was veel moed voor nodig. Op den duur zijn ze hier ge-accepteerd, en ze hebben ons veel gegeven. Vader streeft er niet naar zijn vijanden te leren kennen, of te begrijpen wat zij willen. Hij ziet alleen de dreiging, de aantasting, en daarom is hij zijn hele leven bezig hen te achtervolgen, te doden en te verminken, zonder vragen te stellen. En waartoe?’

Ik dacht hier een tijdje over na.

‘Maar jij kent ze ook niet,’ probeerde ik; het leek een redelijke opmerking. ‘En het is niet alleen vader die denkt dat ze gevaarlijk zijn. Liam zei dat als de veldtochten niet helemaal tot in het noorden, en tot de kust van de oostelijke zee worden uitgevoerd, we op een kwade dag onder de voet gelopen zullen worden, en dan zullen we alles verliezen wat we hebben. Misschien niet alleen de Eilanden, maar ook Zeven Wateren. Dan zouden de oude gewoonten voorgoed verdwenen zijn. Dat zegt hij.’

‘In zekere zin is dat waar,’ zei Finbar tot mijn verbazing. ‘Maar elk gevecht heeft twee kanten. Het begint vanwege een kleinigheid, een toevallige opmerking, een ondoordacht gebaar. En dan groeit het verder uit. Beide kanten kunnen onrechtvaardig zijn. Beide kunnen wreed zijn.’

‘Hoe weet je dat?’

Finbar antwoordde niet. Zijn geest was afgesloten voor de mijne; op dit moment was er geen samenkomen van gedachten, geen stilzwijgend uitwisselen van beelden dat zo vaak tussen ons plaatsvond, en dat zoveel gemakkelijker was dan praten. Finbar kauwde op de punt van zijn haar, dat hij in een staart achter in zijn nek droeg, en dat heel lang was. Zijn donkere krullen waren net zo eigenzinnig als de mijne.

‘Volgens mij heeft onze moeder ons iets nagelaten,’ zei hij na enige tijd. ‘Ze heeft in ons allen een klein stukje van haarzelf achtergelaten. En voor Liam en Diarmid is het maar goed ook dat ze dat hebben. Dan worden ze tenminste niet helemaal hetzelfde als hij.’

Ik wist wat hij bedoelde, zonder zijn woorden helemaal te begrijpen.

‘Liam is een leider,’ vervolgde Finbar, ‘net als vader, maar niet helemaal hetzelfde. Liam heeft evenwicht. Hij kan een probleem afwegen. Mannen zijn bereid voor hem te sterven. Op een dag zullen ze dat waarschijnlijk ook doen. Diarmid is anders. Hem zouden de mensen naar de uithoeken van de aarde willen volgen, alleen omdat ze het leuk vinden.’

Ik dacht hierover na; ik zag Liam voor me, die me verdedigde tegenover vader, en Diarmid die me leerde kikkers te vangen en ze ook weer los te laten.

‘Cormack is een krijger,’ deed ik ook een duit in het zakje. ‘Maar hij is gulhartig. Vriendelijk.’ Hij had bijvoorbeeld die hond. Een van de wolfshonden had een mesalliance gehad, en bastaardpups geworpen; vader wilde ze allemaal laten verdrinken, maar Cormack redde er een en hield haar, een mager, getijgerd beestje dat hij Linn noemde. Zijn goede daad werd beloond door de diepe, onwankelbare toewijding die alleen een trouwe hond kan opbrengen. ‘En dan hebben we Padriac.’

Finbar leunde achterover tegen de leien en sloot zijn ogen.

‘Padriac zal ver komen,’ zei hij. ‘Hij zal verder komen dan de rest.’

‘Conor is anders,’ zei ik, maar ik kon het verschil niet goed onder woorden brengen. Het had iets ongrijpbaars.

‘Conor is een geleerde,’ zei Finbar. ‘We houden allemaal van verhalen, maar hij is dol op kennis. Moeder kon prachtige oude verhalen vertellen, en raadsels, en ze kon met vreemde ideeën komen waar ze zelf om lachte, zodat je nooit wist of ze het meende. Conor heeft zijn liefde voor ideeën van haar. Conor is... hij is zichzelf.’

‘Hoe kan het dat je dat nog weet?’ zei ik; misschien verzong hij het maar om mij een plezier te doen. ‘Je was pas drie jaar toen ze stierf. Een peuter.’

‘Ik weet het nog,’ zei Finbar, en wendde zijn hoofd af. Ik wilde dat hij doorging, want ik vond het altijd fascinerend als er over mijn moeder werd gepraat, die ik nooit had gekend. Maar hij was weer in stilzwijgen vervallen. Het begon al laat te worden; de lange schaduwen van bomen strekten hun toppen al uit over het gras ver onder ons.

De stilte duurde weer erg lang, tot ik dacht dat hij misschien in slaap was gevallen. Ik wiebelde met mijn tenen, het begon koud te worden. Misschien had ik inderdaad schoenen nodig.

‘En jij, Finbar?’ Dat hoefde ik eigenlijk niet te vragen. Hij was echt anders. Hij was anders dan wij allemaal. ‘Wat heeft ze jou gegeven?’

Hij keek me aan en lachte, zodat de buiging van zijn brede mond hem een heel ander gezicht gaf.

‘Geloof in mezelf,’ zei hij eenvoudig. ‘Om datgene te doen wat juist is, en niet te wankelen, hoe moeilijk het ook wordt.’

‘Het was vandaag al best moeilijk,’ zei ik, denkend aan de koude ogen van vader, en hoe Finbar daardoor had gekeken.

Het zal later nog veel moeilijker worden. Ik wist niet of deze gedachte in mijn eigen geest opkwam, of in die van mijn broer. Ik voelde een koude rilling over mijn rug gaan.

Toen zei hij hardop: ‘Ik wil dat je dit altijd weet, Sorcha. Weet dat ik er altijd voor jou zal zijn, wat er ook gebeurt. Het is belangrijk. Kom, we gaan weer naar beneden.’

Wanneer ik terugdenk aan de jaren waarin we opgroeiden, is het belangrijkste ding de boom. We gingen er vaak heen, met ons zevenen, in zuidelijke richting door het bos boven de oever van het meer. Toen ik nog heel klein was, droeg Liam of Diarmid me op zijn rug; toen ik eenmaal kon lopen, namen twee broers me bij de hand zodat ik snel meekwam, en soms zwaaiden ze me met een één, twee, drie tussen zich in terwijl de anderen al vooruit renden naar het meer. Wanneer we dichterbij kwamen, werden we allemaal stil. De oever waar de berk op stond, was een magische plek, en onze stemmen waren gedempt terwijl we ons op het omringende grasveld verzamelden.

We accepteerden allemaal dat dit land een toegangspoort was naar de andere wereld, het rijk van geesten en dromen en het Feeënvolk; we twijfelden geen moment aan het bestaan ervan. De streek waar we opgroeiden was zo vol van toverij dat het bijna tot het dagelijks leven behoorde; ik bedoel niet dat je er elke keer een tegenkwam als je bessen ging plukken of water ging putten uit de bron, maar iedereen die we kenden, had wel een vriend van een vriend die zich te ver in het bos had begeven en spoorloos was verdwenen, of die zich binnen een heksenkring had gewaagd, en een tijdje weg was geweest, en dan bij zijn terugkomst haast onmerkbaar veranderd was. Er konden op die plaatsen vreemde dingen gebeuren. Je kon bijvoorbeeld vijftig jaar weg zijn geweest, en toch nog terugkomen als een jong meisje; of naar sterfelijke tijdsrekening maar heel even zijn weggeweest, maar gerimpeld en krom van ouderdom terugkomen. Deze verhalen boeiden ons enorm, maar we werden er niet voorzichtiger door. Als het jou zou overkomen, gebeurde dat gewoon, of je het leuk vond of niet. Maar de berk was een ander verhaal. Die bevatte haar geest, de geest van onze moeder, want hij was daar op haar eigen verzoek op de dag van haar dood door de jongens geplant. Toen ze hun

had verteld wat ze moesten doen gingen Liam en Diarmid, zes en vijf jaar oud, met hun spade naar de door haar beschreven plek, groeven een gat in de zachte aarde en legden het zaad erin, daar op de vlakke, met gras begroeide oever boven het meer. De kleintjes hielpen met kleine, vuile handen de aarde vlak te maken en water te halen. Toen ze mij later mee mochten nemen uit het huis, gingen we er allemaal samen heen. Dat was de eerste keer voor mij; en daarna kwamen we er twee keer per jaar, met midzomer en midwinter, bij elkaar.

Het boompje had kunnen worden afgebeten door grazende dieren, de koude herfstwinden hadden het dunne stammetje kunnen knakken, maar het was betoverd; en binnen enkele jaren begon het omhoog te schieten, sierlijk zowel in zijn winterse strengheid als in zijn zilverige, ritselende zomerpracht. Ik zie de plek nu duidelijk voor me, en ons zevenen, in kleermakerszit op het gras rond de berk, zonder elkaar aan te raken, maar even zeker met elkaar verbonden alsof we elkaar stevig bij de hand hielden. We waren toen ouder, maar toch nog kinderen. Ik was misschien vijf, Finbar acht. Liam had gewacht tot we groot genoeg waren om het te begrijpen, en toen vertelde hij ons dit verhaal.

... nu had de kamer iets angstaanjagends. Het rook er anders, vreemd. Ons nieuwe zusje was meegenomen, en er was bloed, en mensen met angstige gezichten die in en uit renden. Moeder lag in het bed en haar gezicht was heel erg bleek, met het donkere haar rondom uitgespreid. Maar ze gaf ons het zaad, en ze zei tegen ons, tegen Diarmid en mij: 'Ik wil dat jullie dit meenemen en bij het meer in de aarde leggen, en op het moment dat ik heenga, zal het zaad beginnen te groeien van nieuw leven. En dan, mijn zonen, zal ik altijd bij jullie zijn, en wanneer jullie daar zijn, zullen jullie weten dat jullie deel uitmaken van de grote toverkracht die ons allen samenbindt. Onze kracht komt uit die magie voort, uit de aarde en de hemel, het vuur en het water. Vlieg hoog, zwem diep, en geef terug aan de aarde wat zij jullie geeft...'

Ze werd moe, ze verloor haar levensbloed, maar ze had een glimlach voor ons beiden en wij probeerden door onze tranen heen terug te lachen, al begrepen we nauwelijks wat ze zei, maar we wisten dat het belangrijk was. 'Diarmid,' zei ze, 'zorg goed voor je

kleine broers. Deel je lach met hen.’ Haar stem werd al zwakker. ‘Liam, zoon. Ik ben bang dat het een tijdlang zwaar voor jou zal zijn. Jij zult hun leider en hun gids zijn, en je bent nog erg jong voor zo’n zware taak.’

‘Het zal me lukken,’ zei ik, terwijl ik mijn tranen wegslikte. Er liepen mensen door de kamer, een arts mompelde voor zich heen en schudde zijn hoofd, vrouwen namen de bebloede doeken weg en brachten schone, en nu kwam er iemand zeggen dat we weg moesten. Maar moeder zei nee, nog niet, en ze vroeg iedereen de kamer uit te gaan, even maar. Toen vroeg ze ons om rond haar bed te komen staan, om afscheid te nemen. Vader was buiten. Hij hield zijn verdriet voor zich, ook toen al.

Toen sprak ze zacht tegen elk van ons, terwijl haar stem steeds zwakker werd. De tweelingen stonden aan weerskanten, naar haar toe gebogen; ze waren elkaars spiegelbeeld, met ogen zo grijs als de winterhemel, en haar diepbruin en glanzend als een rijpe kastanje.

‘Conor, lieverd,’ zei ze. ‘Herinner je je het gedicht over het hert en de adelaar?’ Conor knikte; zijn gezichtje stond heel ernstig. ‘Zeg me hoe het gaat,’ fluisterde ze.

‘Mijn voeten zullen zacht treden zoals een hert in het bos,’ zei Connor met een gefronst voorhoofd van concentratie. *‘Mijn geest zal helder zijn zoals het water uit de heilige bron. Mijn hart zal sterk zijn zoals de grote eik. Mijn ziel zal adelaarsvleugels spreiden en wegvliegen. Zo luidt de waarheid.’*

‘Goed zo,’ zei ze. ‘Onthou het, en leer het je zusje wanneer ze ouder is. Kun je dat?’

Hij knikte weer plechtig.

‘Het is gemeen!’ barstte Cormack uit, overmand door boze tranen. Hij sloeg zijn armen om haar hals en hield haar stevig vast. ‘U mag niet doodgaan! Ik wil niet dat u doodgaat!’

Ze streefde zijn haar, en suste hem met zachte woorden, en Connor liep om het bed heen om de hand van zijn tweelingbroer te pakken, en toen werd Cormack rustig. Toen tilde Diarmid Padriac op zodat moeder hen beiden even kon omarmen. Finbar, die naast haar hoofdkussen stond, was zo stil dat je had kunnen denken dat hij er niet was, en keek zwijgend toe terwijl zij haar zonen een voor een liet gaan. Ze wendde zich tot hem als laatste van

ons jongens, en ditmaal zei ze niets, maar gebaarde dat hij de gesneden steen die ze om haar hals droeg, moest afnemen, en hem om zijn eigen hals moest hangen. Hij was niet veel meer dan een peuter – het koord reikte tot onder zijn middel. Hij pakte de amulet en sloot er zijn kleine vuist omheen. Bij hem had ze geen woorden nodig.

‘Mijn dochter,’ fluisterde ze ten slotte. ‘Waar is mijn Sorcha?’ Ik liep naar buiten om het te vragen, en dikke Janis kwam binnen en legde de pasgeboren baby in de armen van onze moeder, die nu bijna te zwak waren om zich om het bundeltje wollen deken-tjes te buigen. Finbar kwam dichterbij, en hielp met zijn handjes de broze vracht te ondersteunen. ‘Mijn dochter zal sterk zijn,’ zei moeder. ‘De toverkracht is sterk in haar, en ook in jullie allemaal. Wees trouw aan jezelf en aan elkaar, mijn kinderen.’ Toen ging ze achterover liggen, met gesloten ogen, en wij gingen stil de kamer uit, en waren dus geen getuige van het ogenblik van haar overgang. We legden het zaad in de grond en de boom vormde zich erin en begon te groeien. Zij is weg, maar de boom leeft, en hierdoor geeft zij ons haar kracht, de kracht van alle levende wezens.

Mijn vader had niet alleen vijanden, maar ook vazallen. Het hele noordland was verdeeld in túaths zoals de zijne; sommige waren groter, de meeste een stuk kleiner, en elk werd bestuurd door zijn heer, in een wankele wapenstilstand met een paar bureu. Ver naar het zuiden, in Tara, zetelde de Hoge Koning met zijn gemalin, maar door de geïsoleerde ligging van Zeven Wateren merkten we niets van hun gezag, en zij hadden ook geen belangstelling voor onze plaatselijke vetes. Vazalschappen ontstonden aan de vergadertafel en werden versterkt door huwelijken, maar weer vaak verbroken door onenigheid over vee of grenzen. Veldtochten en rooftochten kwamen vaak voor, maar niet tegen onze bureu, die veel ontzag hadden voor mijn vader. Tussen hen bestond dus een onofficiële overeenkomst om gezamenlijk op te treden tegen Britten, Picten en Noormannen, want zij bedreigden allen onze kusten met hun vreemde talen en barbaarse gewoonten. Maar vooral tegen de Britten, die iets onvoorstelbaars hadden gedaan en er niet voor gestraft waren.

Het ontging me natuurlijk niet dat er soms krijgsgevangenen werden gemaakt, maar die werden bij elkaar in een kerker gestopt en met grimmige nauwgezetheid bewaakt, en mijn broers wilden er nooit over praten. Zelfs Finbar niet. Dat was vreemd, want meestal had ik vrij toegang tot zijn geest, en mijn eigen gedachten waren voor hem nooit afgesloten. Ik kende zijn angsten en zijn vreugden; ik voelde met hem de zonverlichte ruimtes en de duistere, mystieke diepten van ons bos, de hartslag van de godin in de met zonlicht bespikkelde paden en de frisheid van het voorjaar. Maar er was ook toen al een stuk van hem dat hij verborgen hield. Misschien probeerde hij me ook in die prille tijd te beschermen. Daarom bleven de gevangenen een geheim voor mij. Ons huishouden was vol lange, geharnaste gestalten, die kortaf met elkaar spraken, die haastig aankwamen en gehaast vertrokken. Zelfs wanneer mijn vader weg was, wat het grootste deel van het jaar het geval was, liet hij een sterk garnizoen achter, onder het ijzeren toezicht van zijn wapenmeester, Donal.

Dat was de ene kant van het huishouden; de andere, meer huiselijke kant was daaraan ondergeschikt. De paar bedienden die we hadden, deden hun werk natuurlijk, en de mensen van het gehucht deden het hunne, want er waren stenen wallen te onderhouden, en er moesten daken gedekt worden, en er was werk te doen aan de molen en de bereiding van zuivel. In de zomer moesten de kuddes naar de hoge weiden worden gedreven, om daar te profiteren van wat er groeide, varkenshoeders moesten hun best doen om hun lastige dieren in de bossen op te sporen, en de vrouwen moesten spinnen en weven. Onze hofmeester kreeg koude koorts en stierf; daarna nam Conor het beheer van de geldbuidel over en hield de boeken bij terwijl vader weg was. Geleidelijk begon hij een zeker gezag te verwerven in huis; al was hij pas zestien, hij bezat al een slimme nuchterheid die in tegenspraak was met zijn leeftijd en zelfs de geharde soldaten vertrouwen scheen in te boezemen. Het werd iedereen duidelijk dat Conor niet zomaar een schrijvertje was. In vaders afwezigheid werden er onopgemerkt kleine veranderingen ingevoerd: de bewoners van de huisjes werden op ordelijke wijze op tijd voor de winter van droge zoden voorzien, en ten behoeve van mij werd een distilleerkamer ingericht, met een vrouw om me te helpen en drankjes en medicijnen

naar de zieken te brengen. Toen het kleine volk de man van Madge Smallfoot in de war bracht, en hij zich verdronk door vanaf de hoge rotsen in het meer te springen (aan dit voorval dankt Smallfoot's Leap zijn naam) wist Conor het zo te regelen dat Madge voor ons kwam werken, en in onze keukens deeg uitrolde en kippen plukte. Het waren maar kleine dingen, natuurlijk, maar het was een begin.

Finbar ging in de herfst van dat jaar niet mee op de veldtocht. Ondanks vaders bevelen waren het Liam en Diarmid en, tot zijn grote vreugde, de jonge Cormack die plotseling, op een stralende, frisse morgen, vertrokken. Ze waren vroeg en onverwacht onder de wapenen geroepen. Bij wijze van uitzondering hadden we gasten in huis: onze naaste buurman, Seamus Roodbaard van Glencarnagh, en enkele leden van zijn huishouden. Seamus was een van de vertrouwelingen, de beste vazal van mijn vader. Maar zelfs hij was niet door het bos getrokken zonder een escorte van de mannen van mijn vader, die hem tegenmoetkwamen bij de grens van zijn eigen gebied, en hem veilig naar de burcht van Zeven Wateren brachten.

Seamus had zijn dochter meegebracht; ze was vijftien jaar oud en had een haardos van dezelfde opzienbarende kleur als haar vader. Maar al had ze dan vurige lokken, Eilis was een stil meisje, mollig en met roze wangen; ik vond haar eigenlijk nogal saai in vergelijking met mijn broers. Onze gasten hadden al een dag of tien bij ons gelogeed, en omdat Eilis nooit zin had om in bomen te klimmen, of in het meer te zwemmen, of me zelfs maar te helpen met bierbrouwen en jam maken, kreeg ik gauw genoeg van haar gezelschap en liet ik haar aan haar lot over. Het verbaasde me dat de jongens zoveel belangstelling voor haar toonden, want als ze een keer iets zei, was het meestal erg voor de hand liggend en oppervlakkig. Dat kon hun toch niet interesseren. Maar toch zag je afwisselend Liam, Diarmid en Cormack geduldig met haar om de burcht en door de tuinen lopen, en zich kennelijk geboeid naar haar overbuigen om elk woord dat ze uitsprak op te vangen, en haar hand pakken om haar trappen af te helpen waar ik met een paar keurig uitgevoerde sprongen zo af zou zijn geweest.

Het was vreemd en het werd nog vreemder – maar het vreemdste was natuurlijk dat het zo lang duurde voor ik besepte wat er ge-

beurde. Na de eerste paar dagen toonde ze haar voorkeur en hechte ze zich stevig aan Liam. Hij, die het volgens mij het drukst had, scheen voor Eilis altijd tijd te hebben. Ik bespeurde iets nieuws in zijn gezicht, dat nu de hardheid en de lange benige trekken van een man had. Het was een aan zijn broers gerichte waarschuwing om uit de buurt te blijven, en zij namen de waarschuwing ter harte. Eilis ging met Liam in het bos wandelen, wat ze met mij niet wilde. Eilis zat heel ingetogen aan tafel, maar ze kon voelen wanneer de donkere ogen van Liam aan de andere kant van de ruimoerige zaal op haar gericht waren; dan keek ze schuchter op, ontmoette even zijn blik, en bloosde bekoorlijk, voor haar lange wimpers haar blauwe ogen weer afschermden. Nog altijd wist ik van niets, tot de avond dat mijn vader op de tafel tikte om stilte te vragen.

‘Vrienden! Goede burenen!’

Er viel een gespannen stilte over de verzamelde gasten; bokalen bleven halverwege wachtende lippen in de lucht hangen en ik voelde een verwachtingsvolle sfeer, alsof iedereen wist wat vader ging zeggen, behalve ik.

‘Het is in deze woelige tijden goed, samen plezier te maken, te drinken en te lachen en de vruchten van onze akkers te delen. Binnenkort, bij volle maan, moeten we er weer op uittrekken, om ditmaal misschien onze kusten voor eens en voor altijd veilig te maken.’

Hier werd gefloten en luidkeels bijval betuigd, maar ze verwachtten kennelijk nog iets. ‘Intussen zijn jullie welkom in mijn zaal. Het is lang geleden dat hier een dergelijk feestmaal is gehouden.’

Hij zweeg een ogenblik met een somber gezicht. Seamus Roodbaard leunde naar voren; zijn gezicht was rood aangelopen.

‘Zeker, en je bent een geweldige gastheer, Colum, daar gaat niets vanaf,’ sprak hij, al waren de woorden iets minder goed verstaanbaar dankzij de kwaliteit van ons bier. Eilis zat blozend naar haar bord te kijken. Vanuit mijn ooghoek zag ik dat Cormack flinters vlees aan zijn hond Linn voerde, die met haar lange lijf en lange poten onder de tafel was geschoven. Hij hield steeds achteloos een stukje rundvlees of kip tussen duim en wijsvinger, en een ogenblik later kwam de lange, besnorde snuit te voorschijn en ver-

dween meteen weer, en dan legde Cormack zijn lege hand op de rand van de tafel met zijn ogen op heel iets anders gericht; je zag even de kuiltjes in zijn wangen verschijnen.

‘En daarom zeg ik u: drink op het gelukkige paar! Moge hun verbintenis lang en vruchtbaar zijn, en een teken van vriendschap en vrede tussen burenen.’

Ik had iets gemist; Liam was opgestaan; hij zag bleek maar kon niet verhinderen dat er een glimlach op zijn meestal zo ernstige gezicht was verschenen, en toen pakte hij Eilis’ hand, en nu zag ik eindelijk hoe ze elkaar aankeken en wist ik wat dit betekende. ‘Trouwen? Liam?’ zei ik tegen niemand in het bijzonder. ‘Met háár?’ Maar iedereen lachte en juichte, en zelfs mijn vader keek bijna tevreden. Ik zag de oude kluizenaar, pater Brien, temidden van de menigte kalm tegen Liam en Eilis spreken. Ik verbeet mijn pijn en sloop stilletjes de zaal uit, weg van de flambouwen en kaarsen en het lawaai, naar de distilleerkamer die mijn eigen domein was. Maar ik ging niet werken; ik ging in de diepe vensterbank zitten met een stompje kaars als gezelschap, en staarde naar buiten in de donkere kruidtuin. Er was een schijfje maan, en er schitterden een paar sterren in het zwart; langzamerhand werden de vertrouwde gezichten van de tuin zichtbaar, hoewel ik ze zo goed kende dat ik ze in het pikdonker had kunnen zien: de zacht blauwgroene alsem, die insecten verdreef; de gele topjes van het woekerende boerenwormkruid, de fijne, grijze lavendel met zijn mooie paarse en blauwe aartjes, de ruwe stenen muren bedekt met een zachte groene sluier waar een oude bosrank zich had gevestigd. Er waren nog veel meer soorten planten, en op planken achter me stonden de eruit gewonnen oliën en aftreksels in glimmende flessen, potten of kroezen, om als geneesmiddel of pijnstillend middel gebruikt te worden; hun gedroogde blaadjes en bloemen hingen in geordende bundels boven me. Er hing een subtiele, geneeskrachtige geur in de stille lucht. Ik ademde een paar keer diep in. Het was erg koud; de oude mantel die ik hier aan een haak achter de deur had hangen, hielp wel een beetje, maar de kou drong door tot in je botten. We hadden het beste deel van de zomer gehad.

Ik moet daar een hele tijd gezeten hebben, koud zelfs temidden van de troost van mijn eigen spulletjes. Er was een eind gekomen

aan iets, en ik wilde niet dat het eindigde. Maar er was niets aan te doen. Het was onmogelijk om niet te huilen. Tranen liepen stilletjes over mijn wangen naar beneden en ik deed geen moeite om ze weg te vegen. Na enige tijd klonken er voetstappen op de stenen vloer buiten en er werd zacht op de deur geklopt. Natuurlijk kwam een van de jongens naar me toe. We stonden elkaar als kind zo na, dat het nooit onopgemerkt bleef als iemand zich bezeerde, dat iemand zich nooit terecht of ten onrechte gekrenkt voelde zonder dat erop werd gereageerd, dat niemand pijn leed zonder dat een ander hem zou troosten.

‘Sorcha? Mag ik binnenkomen?’

Ik had gedacht dat het Conor zou zijn; maar het was mijn tweede broer, Diarmid, die zich bukte om onder de lateibalk door te komen en binnenkwam, en met zijn lange lijf op een houten bank bij mijn raam ging zitten. In de flakkerende kaarsvlam zag ik zijn gezicht in extreme contrasten van donker en licht; mager, met een rechte neus, als een jongere versie van Liams gezicht, behalve de volle mond die altijd zo graag ondeugend lachte. Maar nu was hij heel ernstig.

‘Je moet weer binnenkomen,’ zei hij op een toon waaruit ik afleidde dat het hem zelf niet uitmaakte of ik onbeleefd was. ‘Je afwezigheid is opgemerkt.’

Ik slikte en wreef met een punt van de oude mantel over mijn natte wangen. Het leek nu eerder boosheid dan verdriet, wat ik voelde.

‘Waarom moet alles veranderen?’ zei ik boos. ‘Waarom kunnen we niet zo doorgaan als we zijn? Liam was toch altijd heel gelukkig – daar heeft hij háár toch niet voor nodig?’

Het sierde Diarmid dat hij me niet uitlachte. Hij strekte zijn benen uit op de vloer, en dacht blijkbaar diep na.

‘Liam is nu een man,’ zei hij na een tijdje. ‘Mannen trouwen nu eenmaal, Sorcha. Hij zal hier verantwoordelijkheden krijgen; een echtgenote kan ze met hem delen.’

‘Hij heeft ons toch,’ zei ik woest. Toen lachte Diarmid toch, zodat hij kuiltjes in zijn wangen kreeg die in charme niet onderdeden voor die van Cormack. Hierdoor vroeg ik me af waarom Eilis hem niet had gekozen, in plaats van de ernstige Liam.

‘Luister nou eens, Sorcha. Ongeacht waar we zijn of wat we doen,

wij zevenen zullen nooit echt gescheiden zijn. We zullen voor elkaar altijd hetzelfde zijn. Maar we worden volwassen, en volwassen mensen trouwen, en gaan ergens anders wonen, en laten andere mensen in hun leven toe. Zelfs jij zult dat een keer doen.’ ‘Ik!’ Ik was verbijsterd.

‘Dat moet je toch weten.’ Hij kwam dichterbij me toe en pakte mijn hand, en ik zag opeens dat zijn handen groot en ruw waren, mannenhanden. Hij was nu zeventien. ‘Vader is al bezig een huwelijk voor jou te regelen, over een paar jaar, en dan zul je vast en zeker weggaan om bij de familie van je man te gaan wonen. We zullen niet allemaal hier blijven.’

‘Weggaan? Ik zou nooit weggaan van Zeven Wateren! Hier hoor ik thuis! Ik ga liever dood, dan dat ik wegga!’

De tranen sprongen me weer in de ogen. Ik wist dat ik dom deed; ik was niet zo onwetend dat ik geen begrip had van huwelijken en verbintenissen en van wat er van me verwacht werd. Het kwam alleen doordat de plotselinge slag van Liams verloving een schok voor me was geweest; mijn wereld was aan het veranderen en ik was daar nog niet aan toe.

‘Alles verandert nu eenmaal, Sorcha,’ zei Diarmid somber. ‘En niet altijd zoals we willen. We hadden niet allemaal gewild dat Eilis voor Liam zou zijn; maar zo is het nu, en dat moeten we aanvaarden.’

‘Maar waarom wil hij met háár trouwen?’ wilde ik kinderachtig weten. ‘Ze is zo vreselijk saai!’

‘Liam is een man,’ zei Diarmid streng; het was duidelijk dat hij zijn eigen spijt opzij moest zetten. ‘En zij is een vrouw. Hun huwelijk is al een tijd geleden geregeld. Ze treffen het dat ze elkaar willen hebben, want ze zitten aan elkaar vast, ongeacht wat ze zelf willen. Ze zal een goede echtgenote voor hem zijn.’

‘Ik wil nooit uitgehuwelijkt worden,’ zei ik fel. ‘Nooit. Hoe kun je nou je hele leven doorbrengen bij iemand aan wie je een hekel hebt, of met wie je niet kunt praten? Dan trouw ik net zo lief helemaal niet.’

‘En dan word je zeker een wijze oude vrouw tussen je drankjes en kruiden?’ grijnsde mijn broer. ‘Nou, daar ben je in elk geval lelijk genoeg voor. Volgens mij zie ik al rimpels verschijnen, omaatje!’ Ik gaf hem een stomp tegen zijn arm, maar merkte dat ik terug-

lachte. Hij drukte me even tegen zich aan, stevig genoeg om te voorkomen dat ik weer begon te huilen.

‘Kom op,’ zei hij. ‘Was je gezicht, kam je haar en laten we ons weer in het feestgewoel wagen. Liam maakt zich vast zorgen als je de hele avond wegblijft. Hij heeft behoefte aan jouw goedkeuring, dus je kunt je beter vermennen.’

Ik danste niet op het verlovingsfeest, maar ik liep tussen de mensen door en kustte Eilis’ roze wang en zei tegen Liam dat ik het fijn vond voor hem. Mijn rode ogen moeten mijn werkelijke gevoelens verraden hebben, maar in de rook en het licht van de toortsen, en na wat meer bier dan hij gewoonlijk dronk, scheen Liam het niet te zien. De anderen keken naar me; Diarmid keek vriendelijk en kwam me wat mede brengen, om te zorgen dat ik niet te lang alleen was; Conor keek een tikje streng, alsof hij maar al te goed begreep dat ik eigenlijk alleen aan mezelf dacht. Padriac en Cormack genoten met volle teugen van de zeldzame gelegenheid dat er een paar vrouwen op bezoek waren en dansten met de mooisten van Eilis’ damesgevolg; te oordelen naar het gegiechel en de vele knipoogjes over en weer stond de jeugdige leeftijd van mijn broers hun populariteit niet in de weg. Finbar was diep in gesprek met een grijze, oude krijger, een man uit het huishouden van Roodbaard.

Mijn vader zat er ontspannen bij; het was lang geleden sinds ik hem zo had gezien. Zijn huis openstellen voor gasten was een beproeving voor hem geweest, maar een noodzakelijke beproeving, in het belang van het strategische verbond met zijn buurman. Vader had gezien dat ik terug was gekomen, en toen ik me nuttig maakte door een praatje te maken met Eilis’ bejaarde chaperonne, beloonde hij me zelfs met een goedkeurend knikje. Ja, dacht ik verbitterd, zo’n dochter als Eilis, dat was wat hij wilde – een meegaand, zacht en lief kind zonder eigen ideeën. Goed, ik wilde die rol vanavond wel spelen, omwille van Liam, maar hij moest niet denken dat ik hiermee door zou gaan.

De avond vorderde; mede en bier vloeiden rijkelijk, schotels vol spijzen werden aan- en afgedragen. Alles was het beste van het beste: geroosterd speenvarken, zacht tarwebrood, gekruide vruchten en een zachte kaas van schapenmelk. Er werd weer muziek gespeeld en gedanst – de muzikanten behoorden tot Seamus’ huis-

houden en compenseerden hun gebrek aan verfijning met een overmaat aan kracht. De man die de bodhran bespeelde had armen als die van een smid, en de pijper was verzot op mede. De stampende voeten, het gefluit en gejoel maakten zo'n lawaai dat het enkele minuten duurde voordat onze gasten iets bemerkten van de opschudding, het kletteren van metaal en het geschreeuw bij de grote deur. Langzaam stierf het feestgedruis weg, en ging de menigte uiteen om een groepje mannen door te laten. Het waren krijgers van mijn vader, nog in wapenrusting en met het blanke zwaard in de hand. Ze kwamen naar de zetel van mijn vader toe en tussen hen in sleurden ze een gevangene mee, van wie ik het gezicht niet kon zien, maar wiens haar, dat aan de achterkant werd omklemd door een grote, met maliën bedekte vuist, het licht van de toortsen ving en glansde als golvend goud.

'Heer Colum!' baste de aanvoerder. 'Ik betreur het dat ik uw feestelijkheden moet verstoren.'

'Werkelijk,' antwoordde mijn vader met zijn koelste stem. 'Het moet wel een dringende kwestie zijn, om zo'n inbreuk te rechtvaardigen. Waar komen jullie voor? Ik heb hier gasten.'

Hij was ontstemd over de verstoring, maar tegelijkertijd bewoog zijn hand al naar de gordel waar zijn zwaard aan hing. Heer Colum kende zijn mannen goed; ze zouden zijn woede niet zomaar riskeren. Uit zijn onmiddellijk waakzame houding bleek zijn krijgsmanschap. Naast hem zat Seamus Roodbaard onderuitgezakt in zijn stoel, met een verzaligde, ongerichte glimlach op zijn gezicht. Hij mocht zich dan wat te veel hebben laten gaan, maar zijn gastheer was broodnuchter.

'We hebben een gevangene, heer, zoals u ziet. We troffen hem aan op de noordkust van het meer, alleen; maar er zullen zeker meer van zijn slag in de buurt zijn. Dit is geen huurling, heer Colum.' Er volgde een heftige beweging, en de stem van de soldaat stakte toen zijn gevangene probeerde zich los te rukken. De mensen drongen op om het beter te kunnen zien, maar het enige wat ik tussen de drom lichamen kon zien was het stralende, gloeiende goud van zijn haar, en de grote vuist van de man die het vast had, en de kaarsrechte houding van de gevangene, alsof hij de enige op de wereld was die telde.

Ik dook onder een paar armen door, drong me langs een groepje

fluisterende meisjes en klom op de brede, stenen bank die langs de muur van de grote zaal stond. Vandaar kon ik met enige moeite op de rand van een pilaar gaan staan, zodat ik een ongehinderd uitzicht had over de hoofden van de mompelende, reikhalzende menigte heen. Het eerste wat ik zag, was Finbar, die aan de andere kant van de zaal op dezelfde plek balanceerde. Zijn blik gleed langs me heen en richtte zich op de gevangene.

Het gezicht van de gevangene was deerlijk toegetakeld; hij had een bloedneus gehad en de glanzende krullen bleken als je beter keek, als een met zweet en bloed verkleefde massa over zijn voorhoofd te hangen. Daaronder brandden zijn ogen als kooltjes vuur, terwijl ze zich op mijn vader richtten. Hij was jong, en gewond, en vol van wanhopige haat. Hij was de eerste Brit die ik ooit had gezien.

‘Wie ben je, en wat heb je hier te zoeken?’ vroeg mijn vader. ‘Spreek op, want zwijgen zal je geen goed doen, dat beloof ik je. We ontvangen jouw soort hier niet anders dan met de dood, want we weten dat er maar één doel is dat jullie in ons land kan brengen. Wie heeft je hierheen gestuurd?’

De jongeman richtte zich hoog op, waarbij hij verachtelijk aan de touwen rukte waarmee zijn handen op zijn rug gebonden waren. Hij spuwde precies voor vaders voeten. Ogenblikkelijk trok een van de soldaten het touw strakker aan, zodat zijn armen nog meer verdraaid werden, en de ander sloeg de gevangene met alle kracht van zijn gehandschoende vuist in het gezicht, zodat er een rode striem over zijn mond en wang achterbleef. De ogen van de jongeman bliksemde haat en woede, maar hij perste zijn lippen stijf op elkaar en bleef zwijgen. Vader stond op.

‘Deze vertoning is ongeschikt voor dames, en hoort niet in deze feestzaal thuis,’ zei hij. ‘Het is misschien tijd om ons terug te trekken.’ Hij wierp een blik door de zaal waarmee hij zijn gasten tegelijkertijd bedankte en vaarwel zei. ‘Mannen, maak je klaar voor een vroeg vertrek. Het ziet er naar uit dat onze tocht niet meer kan wachten tot de maan vol is. Intussen zullen we nagaan wat deze onwelkome bezoeker ons heeft te vertellen; laten mijn aanvoerders bij me komen, en laten alle anderen weggaan. Gasten, ik be-treur dit overhaaste einde van ons feestmaal.’

In een oogwenk was het huis overgegaan in een toestand van voor-

bereiding voor een veldtocht. Er verschenen bedienden; flessen, bokalen en schotels verdwenen. Eilis en haar gezellinnen vertrokken snel naar hun vertrekken, even later gevolgd door Seamus, en het duurde niet lang of alleen vader en een handvol vertrouwelingen waren nog in de zaal. Ergens in de tussentijd was de gevangene weggesleept, nog steeds in woedend stilzwijgen. Als zijn bewakers een bepaalde opdracht kregen, hoorde ik dat niet.

En in de nu duistere zaal stonden Finbar en ik, aan weerskanten, en maakten ons onzichtbaar in de schaduwen, een kunst die we allebei verstonden. Ik kon niet verklaren waarom ik erbij wilde blijven, maar het patroon dat ons lot zou vormen, vormde zich reeds, zonder dat ik het wist.

‘... al zo dichtbij; dat betekent dat ze genoeg van onze posities afweten om een reële bedreiging te vormen voor...’

‘... hen elimineren, maar wel snel, voordat de informatie...’

‘Het is absoluut noodzakelijk dat hij zijn mond opendoet.’ Dit was vader; in zijn stem klonk gezag. ‘Zeg dat tegen hen. En dat moet vannacht nog, want snelheid is hier van wezenlijk belang. We vertrekken bij zonsopgang. Zeg jullie mannen dat ze tot zolang kunnen slapen, maar controleer eerst of alles gereed is.’ Hij wendde zich tot een van de oudere mannen. ‘Jij houdt toezicht op het verhoor. Zorg wel dat hij in leven blijft. Zo’n gevangene kan waardevol zijn als gijzelaar, nadat hij zijn nut heeft gehad. Deze man behoort kennelijk niet tot het gewone voetvolk. Misschien is hij zelfs familie van Northwoods. Zeg dat ze een beetje voorzichtig moeten doen.’

De man knikte instemmend en verliet de zaal, en de overigen gingen verder met het uitzetten van hun veldtocht. Ik had een beetje medelijden met Liam – hij was amper verloofd, en nu moest hij al op veldtocht. Misschien was het leven zo als je een man was, maar het leek niet erg eerlijk.

‘Sorcha!’ Ik schrok van de fluisterende stem achter me, zodat ik bijna een gil gaf en mijn schuilplaats verried. Finbar trok aan mijn mouw en trok me zwijgend mee naar buiten op de binnenplaats. ‘Wil je me niet zo besluipen!’ siste ik. Hij legde zijn vingers op mijn lippen om me tot zwijgen te brengen, en pas toen we de hoek om waren en hij had gekeken of er niemand binnen gehoorsafstand was, zei hij iets.

‘Ik heb je nodig om me te helpen,’ fluisterde hij. ‘Ik wilde het je niet vragen, maar ik kan dit niet alleen af.’

‘Wat kun je niet alleen af?’ Mijn belangstelling was meteen gewekt, al had ik geen flauw idee waar hij het over had.

‘We kunnen nu weinig doen,’ zei hij, ‘maar we kunnen hem morgenochtend weg krijgen, als jij me kunt geven wat ik nodig heb.’

‘Wat?’ zei ik. ‘Wat bedoel je?’

‘Vergif,’ zei Finbar. Hij nam me snel via de poort mee naar de tuin. We konden ons allebei snel en geluidloos verplaatsen door allerlei soorten terrein. Dat dankten we aan het feit dat we half wild waren opgegroeid. We bezaten allerlei ongewone vaardigheden.

Zodra we in de distilleerkamer waren, en zowel de buitenste als de binnenste deur vergrendeld waren, zei ik tegen Finbar dat hij moest gaan zitten om me uit te leggen wat hij van plan was. Dat wilde hij niet; zijn gezicht had de koppige uitdrukking die er soms op kwam wanneer de waarheid pijnlijk of kwetsend was, maar toch gezegd moest worden. Een kunst die we geen van tweeën ooit hadden kunnen leren, was liegen.

‘Je moet het toch uitleggen,’ zei ik. ‘Je kunt niet domweg zeggen dat je vergif moet hebben, en het daarbij laten. Ik weet trouwens wat je denkt. Maar ik ben nu twaalfeneenhalf, Finbar; ik ben oud genoeg om me te kunnen vertrouwen.’

‘Ik vertrouw je heus wel, Sorcha. Daar gaat het niet om. Het is alleen zo dat als je me nu helpt, je gevaar loopt, en bovendien is het...’ Hij draaide weer met zijn vingers aan een punt van zijn haar. Hij zei verder niets, maar ik was afgestemd op zijn gedachten, en hij vergat even ze af te schermen. In het donker van de stille kamer verscheen me even een gruwelijk beeld van een gloeiend komfoor, en van gehavend, verbrand vlees, en ik hoorde een man schreeuwen. Ik rukte me er bevend uit los. Onze ogen ontmoetten elkaar in afgrijzen over het visioen dat we beiden hadden gehad.

‘Wat voor vergif?’ vroeg ik onvast, terwijl mijn handen bevend naar rondel zochten om een kaars aan te steken.

‘Geen dodelijk gif. Een drank die sterk genoeg is om iemand de hele ochtend te laten slapen. Er moet genoeg van zijn om vier mannen te bedwelmen, en hij moet niet slecht smaken, zodat ze hem

in een pul bier kunnen innemen zonder er iets van te merken. En ik heb hem voor zonsopgang nodig, Sorcha. Ze ontbijten vroeg, en de wacht wisselt halverwege de ochtend. We hebben dus erg weinig tijd. Kun je zo'n drank maken?’

In het donker knikte ik onwillig. We hoefden elkaar niet te zien, behalve voor ons geestesoog, om tot overeenstemming te komen. ‘Je zult het me toch moeten vertellen,’ zei ik langzaam. ‘Zeg me waar dit voor dient. Het is voor hem, hè? Die gevangene?’

De kaars vlamde op en ik schermde hem af met mijn hand. Het was nu heel laat, een eind na middernacht, maar buiten hoorde ik gedempte geluiden van activiteit; er werden paarden verplaatst en wapens geslepen, er werd proviand ingeladen; ze waren al bezig met de voorbereidingen voor het vertrek bij zonsopgang.

‘Je hebt hem toch gezien,’ zei Finbar kalm maar dringend. ‘Het is nog maar een jongen.’

‘Hij was ouder dan jij,’ kon ik niet laten op te merken. ‘Zeker zes-tien, dacht ik.’

‘Oud genoeg om voor een zaak te sterven,’ zei mijn broer, en ik kon voelen hoe gespannen hij was, hoe hij gedreven werd door zijn vaste voornemen alles goed te maken. Als Finbar de wereld door pure wilsinspanning had kunnen veranderen, zou hij het gedaan hebben.

‘Wat wil je dat ik doe? Moet ik die Brit laten slapen?’ Bij het zwakke licht van de kaars keek ik in mijn kast; het pakje dat ik zocht was goed verborgen.

‘Hij heeft zijn mond gehouden. En dat zal hij blijven doen, als ik hem goed heb beoordeeld. Dat zal hem duur te staan komen. Brit of geen Brit, hij verdient zijn kans op vrijheid,’ zei Finbar nuchter. ‘Jouw drank kan hem die verschaffen. Er is geen mogelijkheid hem de pijn te besparen; daar is het al te laat voor.’

‘Welke pijn?’ Ik wist het antwoord op mijn eigen vraag misschien al, maar mijn geest weigerde de aanwijzingen die ik had gekregen te combineren, weigerde het onaanvaardbare te aanvaarden.

‘De drank is voor zijn bewakers bedoeld.’ Finbar zei het met tegenzin. Het was duidelijk dat hij wilde dat ik zo weinig mogelijk wist. ‘Maak hem nou maar, dan doe ik de rest.’

Mijn handen vonden het pakje vrijwel automatisch: nachtschade, met mate gebruikt en goed vermengd met bepaalde andere krui-

den, zou een diepe slaap geven met weinig nadelige gevolgen. Het was de kunst het precies goed te doseren; gaf je te veel, dan werd je slachtoffer nooit meer wakker. Ik wachtte, met de gedroogde bessen op de stenen plaat voor me.

‘Wat is er?’ vroeg Finbar. ‘Waarom aarzel je nog? Sorcha, ik moet er zeker van zijn dat je dit zult doen. En ik moet weg. Er zijn nog andere dingen waar ik voor moet zorgen.’

Hij was al opgestaan en wilde weg; zijn geest was begonnen de volgende etappe van zijn plan uit te zetten.

‘Wat zullen ze met hem doen, Finbar?’ Toch niet... toch niet dat wat ik had gezien, in dat vluchtige visioen dat me zo misselijk had gemaakt.

‘Je hebt vader gehoord. Hij zei: zorg dat hij in leven blijft. Laat mij daar nou maar over piekeren, Sorcha. Maak jij de drank klaar. Alsjeblieft.’

‘Maar hoe kan vader zoiets...’

‘Dat wordt gemakkelijk,’ zei Finbar. ‘Het hoort bij de training; het vermogen om in je vijand iets anders te zien dan een gewoon mens. Hij is van een minderwaardig ras, zijn overtuiging tekent hem; je leert dat je met hem kunt doen wat je wilt, en hem voor je eigen doeleinden kunt gebruiken.’ Hij voelde mijn afgrijzen.

‘Het is goed, Sorcha,’ zei hij. ‘Deze man kunnen we redden, jij en ik. Doe gewoon wat ik je vraag, en laat de rest aan mij over.’

‘Wat ga je doen? En wat gebeurt er als vader erachter komt?’

‘Te veel vragen! We hebben niet veel tijd meer; kun je niet gewoon doen wat ik je vraag?’

Ik draaide me om en keek hem aan, met mijn armen om mezelf heengeslagen. Ik moet bekennen dat ik huiverde, en niet alleen van de kou.

‘Ik weet dat je niet liegt, Finbar. Ik moet wel geloven wat je me hebt verteld. Maar ik heb nog nooit iemand vergiftigd. Ik ben genezeres.’

Ik keek op naar zijn zwijgende gezicht, de brede, beweeglijke mond, de heldere, grijze ogen die altijd gericht leken op een toekomstige weg waar geen onzekerheid was.

‘Het gebeurt,’ zei hij kalm. ‘Het hoort bij de oorlog. Soms gaan ze praten. Soms houden ze hun mond. Vaak eindigt het met hun dood. Een enkele keer weten ze te ontsnappen.’

‘Dan moet je maar aan het werk gaan,’ zei ik en het leek alsof mijn stem van iemand anders was. Mijn handen zochten een scherp mes en begonnen automatisch de ingrediënten voor mijn slaapdrank te snijden en te hakken. Bilzekruid. Vingerhoedskruid. De kleine blauwe paddestoelen die ze wel duivelszaad noemen. Nachtschade, niet te veel. ‘Ga maar, Finbar.’

‘Bedankt.’ Even een flits van die lach, de brede lach die zijn hele gezicht deed oplichten. ‘Wij vormen een goed span. Een ijzersterk span. Het kan niet mislukken.’

Hij omhelsde me kort, maar toch zo lang dat ik de spanning in zijn lichaam kon voelen, het snelle kloppen van zijn hart. Toen was hij weg, stil als een kat weggeslopen in het donker.

Het werd een lange nacht. Het besef dat het minste foutje me tot moordenares kon maken hield me wakker, en voor het ochtendgloren was de slaapdrank klaar, veilig onder een kurk in een kleine, stenen kruik die handig in de handpalm verborgen kon worden, en de distilleerkamer was vlekkeloos schoon en ontdaan van elk spoor van mijn werkzaamheden. Finbar kwam weer bij me toen buiten het geluid van rammelende harnessen en haastige, ge-laarsde voeten toenam.

‘Ik denk dat je dit beter zelf kunt doen,’ fluisterde hij. ‘Jij zult minder opvallen.’ Ik herinnerde me vagelijk dat het de bedoeling was dat hij dit keer ook meeging op de veldtocht; had vader dat niet bepaald? Daarna had ik het te druk om te denken; volgens de gefluisterde instructies van mijn broer sloop ik stilletjes naar de keukens, waar ik me ophield achter en tussen bedienden en krijgers die nog een laatste hap eten meegristen, pakketten met eten samenstelden en flessen vulden met wijn en water. Dikke Janis, had Finbar gezegd; ga naar de plaats waar dikke Janis haar ijzeren pot op het fornuis heeft staan. Ze hebben de hele nacht gewerkt, dus dan komt ze hun de volgende morgen verwarmd bier brengen. Haar speciale recept. Ze zeggen dat het interessante bijwerkingen heeft. Ze brengt het hun zelf, en krijgt er misschien bepaalde gunsten voor terug. Wat voor gunsten? had ik gevraagd. Dat doet er niet toe, zei Finbar. Zorg alleen dat ze jou niet ziet.

Er waren sommige dingen waar ik goed in was. Een ervan was het maken van drankjes en vergiften, en een ander was, stil zijn en ongezien blijven wanneer dat me beter uitkwam. Het was niet

moelijk om de drank bij het warme bier te gieten; Janis stond heel even met haar rug naar me toe te lachen om een paar leuke opmerkingen die de grootste krijger maakte terwijl hij een laatste stuk worst in zijn mond propte en naar de deur liep, en intussen zijn zwaardgordel omgespte. Ik was ermee klaar voor ze zich omdraaide, en ze zag me niet eens. Makkelijk zat, dacht ik terwijl ik naar de deur sloop. Er waren misschien wel vijftien mensen in de keuken, en geen van hen zag me. Ik was al bijna buiten toen iets me deed omkijken. Precies aan de andere kant van de keuken stond mijn broer Conor, die me tot mijn schrik recht aankeek. Hij stond in de verre hoek van de ruimte, half in het donker, met de een of andere lijst in zijn hand en een ganzenveer gereed in zijn andere hand. Zijn helper stond met de rug naar hem toe proviand in een zadeltas te pakken. Verstart van schrik bleef ik staan: vanaf de plaats waar hij stond had mijn broer ongetwijfeld alles gezien. Waarom had ik hem niet eerder opgemerkt? Verlamd, in tweestrijd tussen het instinct om weg te rennen en de verwachting dat hij me zou vragen mijn aanwezigheid te verklaren weifelde ik op de drempel. En Conor richtte zijn blik op zijn schrijfwerk en ging door met zijn lijst alsof ik onzichtbaar was. Mijn opluchting was te groot om me het hoofd te breken over een verklaring hiervoor, en ik ging ervandoor als een geschrokken konijn, bibberend van de zenuwen. Finbar was nergens te bekennen. Ik rende naar de veiligste schuilplaats die ik kon bedenken, de oude stal waar mijn jongste broer, Padriac, zijn menagerie van verweesde en verdwaalde dieren had ondergebracht. Daar vond ik een warm hoekje in het vuile stro, en de bejaarde ezelin die er de oudste rechten op had ging een eindje opzij en maakte ruimte voor me tegen haar brede rug. Hongerig, verkleumd, verward en uitgeput wist ik, voor zolang het duurde, te ontsnappen in de slaap.